

TRGOVINA JUGOSLAVIJA - ITALIJA MIMO TRSTA?

V času zaostitve je tako hude go-spodarske krize so se Tržačani razve-selili političnega in gospodarskega zbi-zanja med Italijo in Jugoslavijo, ra-čunajoč, da se bo v novem ozračju razvilo plodno gospodarsko sodelova-nje, ki bo prineslo velike koristi tudi Trstu kot posredniku v tej izmenjavi in proizvajalcu industrijskih izdelkov.

Ze sam sporazum o trgovinski izme-njavi med cono A in Jugoslavijo, ki je bil sklenjen tik pred odhodom Angle-žev in Američanov, je Tržačanom vili novo upanje. Obseg trgovinske izme-njave je bil tedaj povečan na eno mi-liardo 200.000 milijonov lir. Toda že razlaga tega sporazuma na pristojnem mestu v Trstu, ki izdaja izvorna in u-vozna dovoljenja, je osupnila tržaške trgovce. Na tem mestu so jim brez o-vinkov razložili, da so v trgovinskem sporazumu bili spiski kontingentov bla-ga tako sestavljeni, da bodo velika in-dustrijska in trgovinska podjetja odne-sala levič del, in da bo za srednjo in majhno trgovino ostalo le nekaj drob-tin. Z jugoslovanske strani niso tako za-gazali tega sporazuma, temveč so po-udarili, da sporazum ne deli kontin-gentov tako, da bi jih bila lahko de-ležna samo večja podjetja, ter da je Italijanska razlaga uporabe sporazuma lo gre za podeljevanje izvoznih in u-voznih dovoljenj, samovoljno.

Medtem je prišlo do londonskega spo-razuma o Trstu in do temeljitih jugo-slovansko - italijanskih razgovorov in sporazumov o gospodarskem sodelova-nju v Beogradu; v kratkem se bodo tr-govinska pogajanja nadaljevala v Ri-mu. Veliki italijanski koncerni iz Mi-lana, Genova in Turina (Finmeccanica, Ansaldo, Fiat, Innocenti) so takoj iz-koristili novi položaj in odhiti v Beo-grad. Vrnili so se s polno malho — z novimi naročili ki so se povzpela do 7 milijard lir. Zaključki so bili toliko la-žji, ker bo povečani izvoz iz Italije v Jugoslavijo financirala italijanska d. Za-va na račun vojne odškodnine, ki jo va Italija se dolguje Jugoslaviji. Beograd so že dni obiskali tudi predstavniki sre-dnje italijanske ustanove za riž, da bi se tam dogovorili o izvozu italijan-skega riža v večjih količinah.

V kakšni meri je deležno tržaško go-spodarstvo teh velikih zaključkov? Re-šeke ladjedelnice so pri tržaški tovarni strojev, ki pripada koncernu Združenih ladjarskih ladjedelnice (CRDA), naro-čile za cca 2 milijardi lir (3 milijone dol.) ladjarskih strojev. Toda pobuda za ta zaključek, ki ga mora odobriti še Rim, je prišla s strani reških ladjed-lnic. Kaj pa uprava holdinga Finmeccanica, v katerega sodijo tudi CRDA? Ali je prepustila Trstu kaj svojih za-ključkov v Beogradu? Tržaška srednja in mala industrija, s katero so v pre-čnejši meri povezani tudi obrtniki, ča-ka, ali bo kaj ostalo tudi zanj.

Kakor trgovci, se tudi tržaška sred-nja in majhna industrija, bojita da bo do velika podjetja iz Italije pobrala smetan in da bodo šibkejši izključeni iz jugoslovanske - italijanske izmenja-ve. V Gospodarstvu smo že večkrat naglasili, da ne kažejo tržaška podje-tja in poslovniki krogi sploh v primeri z Italijanskimi dovolj poudariti, ko gre za pozitivne gospodarskih stikov z Jugo-slavijo. Pobudam Slovenskega gospo-darskega združenja v Trstu bi se me-rali pridružiti širši gospodarski krogi. Tudi Trgovinska zbornica v Trstu ne kaže v primeri z italijanskimi, n. pr. 2 milansko, dovolj vnesti v tem po-gledu. Stanovske organizacije bi ob ne-sposredni in javni podpori Tržaške tr-govinske zbornice pa tudi samega vla-dnega komisarja, ki mu mora biti pri-srca za obrambo tržaških gospodarskih koristi, že zaradi njegove odgovornosti za blaginjo tržaškega ljudstva, lahko marsikaj doseglo.

V teh vrstah smo hoteli poudariti, da gre za dvojce: 1) da se iz kombinacije ne izločijo manjši trgovci in manjši podjetniki v Trstu; 2) da Trst v trgo-vinski izmenjavi med Jugoslavijo in I-talijo ohrani svojo posredniško vlogo, ki je prav gotovo v korist italijanskim, kakor tudi jugoslovanskim podjetjem, saj so tržaški trgovci dobri poznavalci obeh trgov.

Prav v tej zvezi moramo pozdraviti najnovejšo pobudo, ki je sodet po pi-sanju ljubljanskega »Gospodarskega vestnika« izšla z jugoslovanske strani in ki bo v korist zlasti malemu človeku v trgovini, industriji in obrti. Gre za to, da tudi Trst dobi tako imenovani regionalni sporazum, kakor ga ima n. pr. Gorislo ali Južno Tirolsko. Ta kra-jevna izmenjava doseže na Goriskem vrednost 600 milijonov lir na leto in na Gorici delajo že davno na to, da bi se povečala na 1 milijardo. »Gospodar-ski vestnik« je mnenja, da bi tržaški regionalni sporazum zajel okraje Seža-na, Koper in Buje; vrednost izmenja-ve naj bi dosegla eno milijardo lir. Po našem mnenju je okvir postavljen pre-ozko, ako že Goričani zahtevajo povil-žanje na eno milijardo. Omenjeni jugo-slovanski okraj bi dobavljali Trstu ži-velja (mleko, mlečne izdelke, zelenjavo, meso), vino, gradbeni material, drva, kože, usnjarske izdelke itd., Trst bi v za-meno izvažal drobne industrijske izdel-ke in usluge (n. pr. popravila avtomo-bilskih vozil kakor Gorica).

»Gospodarski vestnik« omenja, da na jugoslovanskih pristojnih mestih po-udarjajo, da so dane potrebe in da bi bilo primerno, da se takšen regionalni sporazum s Trstom sklene. Ni dvoma, da bo takšen sporazum pozdravila vsa tržaška javnost — to dodajemo mi — ker bi zanešel v današnje tržaško mri-vo novo življenje in bi koristil tudi mali-mu človeku v lovarni, trgovini in obrti, hkrati pa bi dvignil tudi go-spodarski pomen Trsta ter zavaroval vsaj njegove krajevne koristi.

Proizvodnja barvastih kovin v Italiji

Zaradi novih naročil in važnih in-dustrijskih obvez se je proizvodnja cinka, svineca, aluminija in živega srebra v Italiji v letu 1954 znatno pove-čala. Zboljšanje se je čutilo tako na notranjem trgu kot na mednarodnem. Najbolj se je dvignila proizvodnja cinka. V prvih osmih mesecih tega leta je proizvodnja cinkove rude z več-jim odstotkom cinka dosegla 121.111 ton (proti 109.162 t v istem razdobju lanskega leta), kar pomeni, da se je dvignila za 18%; proizvodnja cinkove rude z manjšim odstotkom cinka je znašala 44.186 t (proti 33.641 t), to je za 30% več kakor v prvih osmih me-secih 1953. Proizvodnja čistega cinka v palčah, izdelanega v metalurških delavnicah, je dosegla 43.796 t proti 39.427 t. Italija je izvozila največje količine cinka v Zahodno Nemčijo, Francijo, V. Britanijo, Poljsko in Av-strijo.

Proizvodnja svinčne rude je znašala v prvih 8 mesecih tega leta 46.130 ton (proti 43.839 t v istem razdobju lanskega leta). Čisti svinec je dosegel proizvodnjo 23.631 t (22.410 t). Izvoz svinca je bil zadovoljiv; dvignil se je na 53.812 stotov v vrednosti 398,5 mi-lijona lir.

Boksita so proizvedli 186.854 t (pro-ti 176.139 t), medtem ko je proizvodnja čistega aluminija dosegla 38.193 ton (proti 36.380 t v prvih osmih me-secih 1953).

Izkop rude živega srebra se je tudi povečal za 18%, to je od 128.987 t v prvih osmih mesecih lanskega leta na 151.545 t v istem razdobju 1954. Pro-izvodnja čistega živega srebra je do-segla 1188 t (proti 1087 t v lanskem letu). Popravljanje iz tuline po ži-velnem srebru se je povečalo. Izvoz je na-rasel od 8753 stotov v prvih devetih mesecih 1953 na 17.732 stotov v letošnjem letu, to je za čez 100%. V tem razdobju je vrednost izvoza živega srebra dosegla 6 milijard 42 milijonov lir (proti 2 milijardam 918 milijonov v letu 1953).

FERRARA. Konoplja fina 28.500 lir stot; dobra 26.000, srednje vrste 24.500; navadna I. 20.000, II. 17.700, III. 15.400; slabše vrste 12.700.

»Gospodarstvo« je v zadnjem času skoraj v vsaki številki svarilo svoje bralce, naj dobro premislijo, preden za-puste svoje domove in svoje drage ter se odpravijo v tujino. Življenje je tež-ko doma, toda lahko ni niti drugod. Če je na Trzaskem v povojnem času našlo kruha skoraj 30.000 ljudi iz Istre, mora biti tu kruha tudi za domačine. Le vz-trajati je treba in se morda marsičemu od-povedati, a hkrati tudi zahtevati de-lo, do katerega ima pravico domačin pred priseljenjem.

Danes priobčujemo ganljivo pismo ne-kega Tržačana iz okolice, ki je zapustil svoj domači kraj med prvimi izseljen-ci, ki so odpotovali v Avstralijo. Bil je v dolgi vrsti mladih slovenskih razum-nikov na Trzaskem, ki leta in leta za-man kakajno na službo, ker jih je rodila slovenska mati. Doma je pustil mater in sestro, ki bi rade šle za njim. V na-slednjem pismu jim razlaga, zakaj ji-ma ne more poslati vpoklica, s katerim bi si lahko nabavili listine za izseljenje. Morda nikjer ne pogreša Evropejec ta-ko evropskega okolja, domačnosti, do-mačih navad in domače topline kakor prav v Avstraliji. Čeprav se pisec ne spušča v podrobno opisovanje življenja v Avstraliji, nam je iz pisma drugi, slovenskih izseljencev znano, da se ev-ropski človek prav iz teh razlogov ni more živeti v avstralske razmere. Pri-poročamo vsem našim bralcem, ki jih morda mika Avstralija, naj si dobro prečitajo to pismo. (Iz razumljivih raz-logov ne navajamo imen v pismu v ce-loti. Prip. ur.).

PODALJSANJE TRGOVINSKIH SPO-RAZUMOV MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

V pričakovanju sklenitve novih trgo-vinskih sporazumov sta jugoslovanska in italijanska vlada sklenili podaljšati do 31. marca 1955 veljavnost sporazu-ma iz leta 1949 z zadevnimi spiski kon-tingentov in sporazuma iz leta 1947, ka-tera sta zapadla 31. dec. 1954. Letni kontingenti blaga za izvoz in uvoz so bili razdeljeni na količino, ki ustreza trem mesecem. Prošnje za izvoz in u-voz navedenega blaga morajo biti na-slovljene na MINCOMES. Pregledali jih bodo po 25. januarju.

ZA USTANOVITEV JUGOSLOVAN-SKO - ITALIJANSKE ZBORNICE V BEOGRADU

Kakor poročajo jugoslovanski listi, dela skupina italijanskih gospodarstve-nikov in predstavnikov nekaterih zna-rih podjetij za ustanovitev jugoslovans-ko - italijanske mešane zbornice. V Zvezni zunanjetrgovinski zbornici v Beogradu izjavljajo ob tej priložnosti, da bo taka zbornica vsakogar podprla razvoj izmenjave med obema država-ma. V Beogradu so zvedeli, da je bila tudi v Milanu ustanovljena zbornica za trgovino z Jugoslavijo, toda Zvezna zunanjetrgovinska zbornica v Beogradu o tem še ni bila uradno obveščena.

V pobjasnilo nam je tik vesti dodano, da je že v poročila v zadnji številki »Gospodarstva« o zadnjem sestanku pod okriljem milanske trgovinske zbornice očitno, da še ni prišlo do prave ustano-vitve Italijanske zbornice za Jugoslavi-jo v Milanu, pač pa se je v Milanu razsiri-lji pripravljani odbor za ustano-vitev takšne zbornice in se nekako po-stavil pod okrilje Milanske trgovinske zbornice.

Izmenjava med Vzhodom in Zahodom še vedno pičila

Računajo s povečanjem v letu 1955

KADAR BO IZMENJAVA V KORIST ZDA

Ameriški minister za kmetijstvo Benson je na vprašanje, ali namera vajo Združene ameriške države izve-žati kmetijske pridelke tudi v držav-ponkraj železne zavese, odgovoril: »Mi-slim, da bi morali mi trgovati s temu državami, dokler bi to bilo v našo ko-rist, ne glede na to, ali gre za masle ali kaj drugega.« Dodal je, da bodi ZDA lahko neposredno izvažale vzhodne države ali pa tudi v držav-ke bodo nato izvažale te ameriške iz-delke dalje v vzhodne države.

Zanimiv je pregled trgovine med tako imenovanimi vzhodnimi državami (Sovjetske zveze, njenimi evrop-skimi zaveznici, Vzhodno Nemčijo Kitajsko s Formozo), ki ga je sestavil Institut za svetovno gospodarstvo v Kieju. Po teh podatkih je zunanja tr-govina držav vzhodnega bloka leta 1938 znašala 4,6 milijarde dolarjev, v letu 1952 pa 12,4 milijarde dolarjev. (Indeksi prirastka v letu 1952 - 266)

Mnogo bolj je v tem razdobju nara-sla zunanja trgovina ostalega sveta in sicer od 41,9 na 152,3 milijarde do-larjev (indeksi 363). Pri tem niso vste-te ameriške vojaške dobave. Delež vzhodnih držav na svetovni zunanji trgovini (Vzhoda in Zahoda skupaj) je bil po vsem tem 9,9% leta 1938 in 7,5% leta 1952. Zunanja trgovina vzhodnega bloka se je leta 1952 raz-vijala 27,2% s Sovjetsko zvezo, 48,6% z ostalimi vzhodnimi državami (ljud-ske demokracije) ni 24,3% z zahodnim svetom. To se pravi, da je znašal de-lež Sovjetske zveze na vsej zunanji tr-govini vzhodnega bloka eno četrtino delež zahodnih držav na tej trgovini pa prav toliko. Na drugi strani dose-že trgovinska izmenjava Vzhod-Zahod četrtino (24,3%) zunanje trgovinske izmenjave držav vzhodnega bloka, tr-govinska izmenjava Vzhod-Zahod pr-edstavlja samo 1,9% zunanje trgo-vine zahodnih držav.

Se preden se v vzhodnih državah pojavila »nova politika«, je bila zuna-nja trgovina vzhodnega bloka z kme-tijskimi državami (viri surovin) in nerazvitiimi državami zahodnega sve-ta mnogo bolj razvita kakor trgo-vina z industrijskimi državami (zahod-no-evropskimi industrijskimi država-mi, ZDA, Kanado in Japonsko). Zuna-nja trgovina vzhodnega bloka z a-grarnimi državami je napredovala od 1,25 milijarde dolarjev v letu 1938 na

ZUNANJA TRGOVINA VZHDNIH DRŽAV 1938 IN 1952				
	1938	1952	1938	1952
	milijarde dol.			
Vzhodni blok z ZSSR	0,07	3,36	1,5	27,2
Vzhodni blok z ljud. demokracijami	0,59	6,01	12,8	48,6
Trgovina med državami vzhod. bloka	0,66	9,37	14,3	75,7
Vzh. blok z zah. kmetijskimi državami	1,25	1,55	27,1	12,5
Vzh. blok z zah. industr. državami	2,70	1,45	58,6	11,7
Trg. Vzhod-Zahod skupaj	3,95	3,00	85,7	24,3
Zun. trgovina vzhod. bloka skupaj	4,61	12,37	100,0	100,0

SVETOVNA TRGOVINA 1938 IN 1952				
	1938	1952	1938	1952
	milijarde dol.			
Zunanja trgovina vzhodnega bloka	4,61	12,37	9,9	7,5
Zunanja trgovina zahodnega bloka	41,89	152,30	90,1	92,5
Svetovna trgovina skupaj	46,50	164,67	100,0	100,0

1,55 milijarde dol. v letu 1952, izme-njava z industrijskimi državami pa j, nazadovala od 2,7 na 1,45 milijarde dolarjev. Trgovina z industrijskimi državami je bila pred vsoj več kot dvakrat večja kakor trgovina s kme-tijskimi državami; leta 1952 pa je tr-govinska s kmetijskimi državami pre-korajčila izmenjavo z industrijskimi državami za 7%. Po vpeljavi »nove politike« so vzhodne države pospešile uvoz živil, limonovih sokov kakor kmetijskih in rudniških surovin. Ra-čunajo, da bo tudi večja ponudba in-dustrijskih izdelkov s strani držav vzhodnega bloka pripomogla k pove-čanju trgovinske izmenjave z nerazvi-timi in kmetijskimi državami vzhod-nega sveta. Z druge strani so izve-denci mnenja, da ne bo »nova poli-tika« v vzhodnih državah bistveno pripomogla k razvoju trgovine z in-dustrijskimi državami na zahodu.

Vsi znaki govorijo za to, da se bo ta težnja nadaljevala.

TRGOVINA VZHOD-ZAHOD V LETU 1954

Natančnih podatkov o razvoju trgo-vinske izmenjave med vzhodnimi in zahodnimi državami v preteklem letu še ni. Izvedenci računajo, da je iz-voz zahodnih držav v vzhodne lanske leto napredoval približno za eno tretjino, izvoz iz vzhodnih v zahodne države pa za okoli 10%. Toda celoten obseg trgovinske izmenjave Vzhod-Zahod je še vedno zelo majhen in predstavlja 5% celotne zunanje trgovine zahod-nih evropskih držav. Ker so bile v ok-tobru lanskega leta ukinjene razne o-

mejne izvoza iz zahodnih držav v vzhodne, računajo, da bo v letu 1955 narasel zlasti izvoz raznih strojev industrijske opreme in ladij v vzhod-ne države.

TRGOVINSKA POGODBA MED ZSSR IN JUGOSLAVIJO

Po pogajanjih, ki jih je vodilo v Moskvi posebno jugoslovansko opdo-slantstvo, je bil podpisan trgovinski ri-plačni sporazum med Sovjetsko zve-zo in Jugoslavijo. Sporazum predv-deva skupno izmenjavo v obeh sme-reh v vrednosti 25 milijonov dolarjev (okoli 15 milijard lir). Jugoslavija bo izvažala meso, mesne konzerve, tobak konopljo, sodo in tekstilne izdelke. I-Sovjetske zveze bo uvažala bombaž nafto, bencin, rotacijski papir in raz-ne druge izdelke. Dogovor vsebuje ti-di plačilni sporazum, o katerem se ni do bile objavljene podrobnosti.

Sklenitev trgovinske pogodbe med Beogradom in Moskvo ni vzbudila v mednarodnih krogih posebne pozor-nosti, ker je bila že napovedana in ker so se odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo in njenimi zavezni-cami že tako zboljšali, da ni nobene ovire več za gospodarsko sodelovanje ki je v korist obeh pogodbenikom. Trgovinska izmenjava med Jugoslavi-jo in vzhodnimi sosedi je za vse so-deležence toliko bolj koristna, ker se si povečini sosedje, kar zmanjšuje prevozne stroške.

Računajo, da je trgovinska izmenjava Jugoslavije s tako imenovanimi vzhod-nimi državami že dosegla okoli eno de-setino jugoslovanske zunanje trgovine.

Novosti na spomladanskem sejmu v Zagrebu

Razstave obrti, vina, lova in ribarstva

(Od našega stalnega dopisnika)

Zagreb, 10. januarja 1955

Doslej se ne nacionalnih in medna-rodnih prireditelj zagrebskega velese-ja udeleževala po večini domača in tuja industrija, trgovinska in uvoz-no-izvozna podjetja; udeležba ostale gospodarske podjetnosti je bila doslej prav majhna. Na letošnjem spomladan-skem velesejmu (od 25. marca do 3. aprila) se bodo v mnogo večjem obse-gu pojavila tudi podjetja s področja drugih dejavnosti, ki doslej niso v več-ji meri izkoristila ugodne priložnosti, da na tej prireditvi razširijo in ojačijo svojo poslovno dejavnost. Pobudo za u-deležbo tudi te podjetje je deloma da-la uprava velesejma, deloma pa tudi sami zainteresirani poslovni krogi.

SKUPEN NASTOP JUGOSLOVAN-SKEGA OBRTNISTVA

Na spomladanskem velesejmu bo naj-močneje predstavljeno obrtništvo. To je doslej sicer že sodelovalo na raznih prireditvah zagrebskega velesejma, to-

da zastopana so bila samo posamezna podjetja nekaterih gospodarskih vej. Pomemben preobrat je nastopil, ko se je pojavilo na velesejmu beograjsko uvozno in izvozno podjetje »Jugozana«, ki je organiziralo razstavo okoli 30 o-brtnih podjetij iz Srbije, za katera »Jugozana« nabavlja potreben materijal in prodaja njihove proizvode. Pokaza-lo se je, da je takšno razstavljanje ze-lo uspešno in da obstojijo za obrt še mnoge možnosti in da lahko obrti tudi na mednarodnih tržiščih dopolnjuje in-dustrijsko proizvodnjo.

Na letošnji spomladanski prireditvi bodo nastopila obrtna podjetja iz vse Jugoslavije. Za njihovo razstavo sta bila že rezervirana dva velika paviljo-na na vzhodnem predelu sejemskega prostora. Razstavljanje obrtnih podje-tij bo kolektivno s standardnimi stoj-nicami. Upravno organizacijo razstave je prevzela Obrtna zbornica Hrvatske v Zagrebu. V kompleksu obrtne razsta-ve bo vsaka republika imela svoj po-seben oddelek, v katerem bo blago raz-porejeno po proizvodnih skupinah.

PODARSTVO

»Gospodarstvo« je v zadnjem času skoraj v vsaki številki svarilo svoje bralce, naj dobro premislijo, preden za-puste svoje domove in svoje drage ter se odpravijo v tujino. Življenje je tež-ko doma, toda lahko ni niti drugod. Če je na Trzaskem v povojnem času našlo kruha skoraj 30.000 ljudi iz Istre, mora biti tu kruha tudi za domačine. Le vz-trajati je treba in se morda marsičemu od-povedati, a hkrati tudi zahtevati de-lo, do katerega ima pravico domačin pred priseljenjem.

Danes priobčujemo ganljivo pismo ne-kega Tržačana iz okolice, ki je zapustil svoj domači kraj med prvimi izseljen-ci, ki so odpotovali v Avstralijo. Bil je v dolgi vrsti mladih slovenskih razum-nikov na Trzaskem, ki leta in leta za-man kakajno na službo, ker jih je rodila slovenska mati. Doma je pustil mater in sestro, ki bi rade šle za njim. V na-slednjem pismu jim razlaga, zakaj ji-ma ne more poslati vpoklica, s katerim bi si lahko nabavili listine za izseljenje. Morda nikjer ne pogreša Evropejec ta-ko evropskega okolja, domačnosti, do-mačih navad in domače topline kakor prav v Avstraliji. Čeprav se pisec ne spušča v podrobno opisovanje življenja v Avstraliji, nam je iz pisma drugi, slovenskih izseljencev znano, da se ev-ropski človek prav iz teh razlogov ni more živeti v avstralske razmere. Pri-poročamo vsem našim bralcem, ki jih morda mika Avstralija, naj si dobro prečitajo to pismo. (Iz razumljivih raz-logov ne navajamo imen v pismu v ce-loti. Prip. ur.).

„Ostanite na svoji zemlji!“

Klic tržaškega izseljenca iz Avstralije

Manyang, 2. XII. 1954

Ljuba mama!

Včeraj sem prejel Tvoje pismo in ker Ti nisem pisal precej časa, storim to sedaj. Veseli me, da si prejela telegram, pismo in denar.

Sedaj pa Te bo mogoče to moje pi-smo presenetilo, toda vedi, da Ti hočem z njim samo dobro, Tebi in sestri L., zato premisli in skušaj razumeti. Stvar je ta: Preden Vas pokličem, Vam ho-čem še enkrat naslikati, kako je tu. Tu je narava, ljudje in navade, njih-ov jezik, vse je drugače. Denar je tu dober, toda ne velja toliko, kot pride v lirah. Moja ura stane tu 48 avstralskih funtov, Ti jo lahko kupiš v Trstu za 28 funtov, razlika je 20 funtov ali 28 ti-soč lir. Kaj Ti povem, da čeprav znam jezik kakor domačini, se ne bom niko-li privadil tukajšnjemu življenju. Tudi ostali ne mislim tu več kot 6 let. Po mojem bi bilo najbolje, da ostaneta Ti in sestra doma, na svoji zemlji. Če bo mizerija ali ne, to ne bo važno zate. Jaz Ti bom vedno lahko pošiljal vsak mesec 30.000 lir, tako da boš lahko ži-vela. Tu se bi počutila slabo in trpela bi; jaz vem, da bi trpela.

Moraš vedeti, da od tu odhajajo do-mov Italijani, Francozi, Nemci. Angle-že odhajajo cele družine vsak dan. Pravijo, da ni za njih ta zemlja. Vsak pravi, da je tu edino, da bi prihranil in pote mžebral ali v Evropo ali pa v Kanado. Tukaj ne bi priznali šole, estri Ti ne bi imela s kom se pogovoriti itd. Jaz bi tu hranil denar in se vrnil do-mov po šestih letih. Napravili bi svojo krasno hiško in Bog Te živil! Misli si, da sem pri vsaj kaj, ki te toliko dru-gih. Glej, tu je B., ima denarja, zakaj

VINSKI SEJEM

Posebno novost bo na letošnjem spo-mladanskem velesejmu predstavljala izločitev vinarstva iz sklopa prehran-bene industrije, v katerem je doslej raz-stavljalo, in neodvisen nastop le veje v lastnem paviljonu. Na vinskem sejmu bodo najbolj številno zastopane vinar-ske zadruge, ki bodo razstavljale origi-nalna vina iz vseh krajev Jugoslavije. Poleg njih bodo sodelovali tudi trgo-vinska podjetja, ki se bavijo s kupoprod-ajo in izvozom jugoslovanskega vina. Za vinski sejem je bil rezerviran velik paviljon F, ki je tako prostran, da lah-ko zajame vse razstavljalec te gospo-darske panose, medtem ko bodo proiz-vajalci ostalih alkoholnih in brezalkoh-olnih pijač razstavljali še vedno v se-stavu razstavljavcev prehranbene in-dustrije. Vsa razstavljena vina bo mogoče pokusiti na samem vinskem sejmu.

TURISTICNO-GOSTINSKI ODSKEK

V času ko so gejemske prireditve v Za-grebu imele izrazit mobilizacijski zna-čaj, so prirejali tudi turistično razstavo. Tedaj so imele v prvi vrsti propagand-ni značaj; takšna oblika sodelovanja se je ohranila na velesejmu v Zagrebu tu-je ozneje, ko so te prireditve že dose-gale komercialni uspeh. Določeno je bi-lo, da se na bodoči spomladanski pri-rejati napravi konec tej praksi; z druge strani pa naj turistično-gostinski gospo-darstvo pospeši svoje napore, da bi ob tej priliki, ko se zbere velika številu domačin in tujih obiskovalcev velese-ja, doseže čim večji komercialni učin-ek. Turistično sodelovanje na sejmu ne bo več razstava fotografij jugoslo-vanskih naravnih lepot, temveč turisti-čna poslovna centrala, ki bo lahko daja-la konkretne podatke za planiska in morska letovišča, športna središča, zdravi-lišča itd. Razstavljena bodo posebno sredstva, ki jih uporablja sodobno gos-tinstvo za svojo reklamo in za pove-čanje ugodnosti ter komforta gostov.

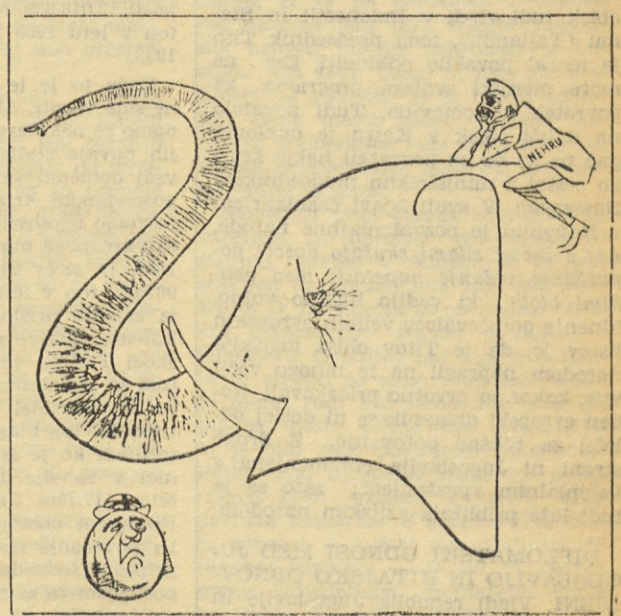
PAVILJON ZA LOV IN RIBARSTVO

Po volji si je Jugoslavija močno pri-zadevala za razvoj lova; poostren je bil nadzor nad lovom in z uvozom plemen-ske divjadi je bilo preskrbljeno za nov razvoj. Tako so nadoknadili pusto-šenje med vojno. Lov ne predstavlja samo športne panoge temveč prinaša tudi določene gospodarske koristi; po-vezan s turizmom postaja priljubljenost, od katere se lahko pričakuje nadaljn-je koristi. Prav tako privlačujejo lov, za ribolov, a posebno podvodni lov, za katerega so kakor nalašč ustvarjeni za-tili in otoki Jugoslavije z izredno bi-strim morjem. Možnosti lova po jugo-slovanskih loviščih ter priljubljenost ri-bolova in podvodnega lova po številnih rekah, jezerih in morskih obalah so še neodkriti. Zaradi tega bodo posebni pa-viljoni, v katerih bodo prikazane še ne-izkoriščene oblike lova in ribolova, pra-va atrakcija za ljubitelje teh športov. Ti paviljoni bodo s svojimi akvariji in živimi živalmi mikavni tudi za druge obiskovalce teh paviljonov.

M. V.

Kaj se plete v Južni Aziji

Duhoviti poljski karikaturist Sze-czuk je postavil to vprašanje (sestav-ljeno iz slonovega rilca in glave Joh-na Bulla, tipičnega predstavnika an-gleskega naroda) nad bodočim poli-tičnim razvojem v Aziji. Hotel je po-kazati na težave, ki jih ima Velika Britanija pri svo-jem prizadevanju, da bi v Južni Aziji ohranila svoj vpliv, odkar je morala za-pustiti Indijo. Slo-na jaha Nehru, predsednik indijs-ke vlade: Indija si hoče v južni A-ziji zagotoviti pro- besedo in odklanja vmešavanje Amerike in evropskih drž-av, kakor Anglije in Francije, v a-zijske zadeve. Amerika skuša zajeti pridiranje Kitajcev ali vsaj njihovega vpliva proti jugu, kakor v Indoki-no, z učinkovitejšo organizacijo ob-rambne zveze južnoazijskih držav SEATO (South-East Asian Treaty Or-ganisation), ki je bila ustanovljena v Manili na Filipinih. Angleži niso ho-teli pristopiti k tej organizaciji, da se ne bi zamerili Indijcem, ki so v bri-tanski državni skupnosti, v SEATO so samo 3 azijske države (Pakistan, Siam in Filipini). Ameriška politika teži za tem, da dobi SEATO stalen u-rad in poleg njega glavni stan. Tri a-zijske države, ki so v tej organizaciji, se prejemajo od Amerike vojaško po-moč. Angleži skušajo nekoliko zadržati Američane pri tej akciji; vendar se bo konference SEATO, ki se bo začela 23. februarja v Bangkoku, udeležil tudi angleški zunanji minister. G. E-

den bo to priložnost izkoristil za pro-pagandno potovanje po Indiji, Burmi in Egiptu, se pravi, da se pada na isto pot, s katere se vrača predsednik Ti-to. Ta okolnost bi utegnila potrditi domnevo tistih, ki so mnenja, da je bilo Titovo potovanje v Azijo neľubno Angležem ali vsaj g. Edenju, ki ima velike voditeljske ambicije. Za april je bila napovedana afriško-azijska konferenca, ki je naperjena proti vmešavanju Amerike in Evrope v a-friške in azijske zadeve in seveda pro-ti SEATO; pri organizaciji te konfe-rence ima glavno besedo Indija. Na tej konferenci bodo gotovo govorili o razpletu in indokitaških državah, ka-kor v Južnem Vietnamu, Laosu in Kambodži. Proti koncu januarja bo v Londonu sestanek vseh ministrskih predsednikov Britanske državne skup-nosti, na kateri bodo gotovo razpravi-ljali tudi o položaju v Južni Aziji.

Nemčija se upira

plačnanju pravične odškodnine

KOLIKO ODSKODNINE BO PLA-ČALA NEMCIJA JUGOSLAVIJI. Po vesteh iz Beograda se bodo nemsko-jugoslovanska pogajanja zaradi vojne odškodnine verjetno v kratkem obno-vila. Začela so se v Bonnu ter se pre-kinila, ker so Nemci odbili jugoslo-vanske zahteve. Jugoslavija je zahte-vala, da Nemčija izvede londonski spo-razum o vojni dolgovih, po katerem bi šlo Jugosloviji 800 milijonov mark. Jugoslovanski list naglašja, da je ta znesek v primeri s škodo, ki jo je po-vzročila nemška vojska v Jugoslaviji, majhna. Kljub temu bi ga Jugoslavi-ja sprejela, ker želi, da bi se to vpra-šanje končno razčistilo. Na pogajanjih v Bonnu niso Nemci upoštevali te do-bre volje jugoslovanskih odposlancev ter so hoteli s samovoljnim izračuna-vanjem vrednosti nekdanje in sedanje nemške marke znižati odškodnino na neznatno vsoto. Jugoslovanska de-legacija je te manipulacije odbila. Ju-goslovanski politiki so javno ožigo-sali ravnanje Nemcev. Po največji-ših vesteh iz Bonna pripravljajo zdaj nemški strokovnjaki nove predloge; kaže, da se ja Nemčija s temi predlo-gi precej približala jugoslovanskim zahtevam. Ta okolnost vzbuja upa-nje, da se bodo pogajanja obnovila in uspešno zaključ

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SREČNO NOVO LETO!
Mnogo uspeha v novem letu želi svojim članom in vsem poslovnim krogi ter oblikovalcem slovenskega gospodarstva.
(Zaradi neželjene pomote je to voljo izpustilo iz noveletne številke "Gospodarstva", Prip. ur.)

SGZ o aktualnih tržaskih vprašanjih

Dne 10. januarja se je sestal Upravni odbor našega Zdrženja ter razpravljal o vprašanju proste cone, o naprejevanju zadeve glede ustanovitve mešane tržasko - jugoslovanske trgovske zone ter o obsejnih prometih. Pri tej priliki je odbor usvojil mnenje, da bi bila ustanovitve proste cone koristna, in da željo članov slišati, da priglasi pripravo k omenjeni pobudi. Ugovorili so, da delovanje glede mešane tržasko - jugoslovanske zone napreduje in da bi bilo v kratkem sestavljen osnutek pravnih ter osnovnih iniciativni odbor. Glede obsejnih prometov je Zdrženje sporočilo svoje pisne predloge Trgovinjski zbornici ter jih poslalo na znanje vseh članov. Nekatera izmed njih so že poročila, da so z zadovoljstvom sprejela na znanje naše predloge ter da jih odobravajo.

KRONIKA

PREDSEDNIK ITALIJANSKE REPUBLIKE Einaudi je obdaril ob navnetu tržasko revčke s 1500 paketi. Dne 10. januarja so bili deležni 6-12 let stari otroci.

ITALIJANSKI MINISTAR ZA TURIZEM PONTI je na povabilo tržasko zbiranje obiskal Trst, da bi se posvetoval o ukrepih za pospeševanje turizma na Trzaskem.

RAZSTAVA TRZASKEGA SLIKARSTVA V galeriji »Rossonie (Corso Italia)« razstavlja tržaski slikar Silvester Godina svoje umetnine od 19-26 januarja. Razstava je odprta vsak dan od 11 do 13 in od 17 do 20 ure.

TRZASKI UMETNIKI RAZSTAVLJAJO PO JUGOSLAVIJI V Beogradu je te dni razstavljal svoje grafike tržaski slikar Avgust Černigoi. Prav tako je pred mesecem razstavljal v Beogradu svoja dela naš akvarelist Robert Hlavaty. Konec novembra pa se je na Reki predstavil s svojimi deli Lojze Spacal, o njegovih umetnostih je napisal ob tej priložnosti izbrano očno dr. Fran Silanec. Ako tem tržaskim umetnikom dodamo še ostale (Cesarja, Groma, Klodica, Mihelca in Lukeža), ki so se postavili na raznih razstavah po svetu, lahko z zadovoljenjem ugotovimo, da so tržaski Slovenci v umetniških umetnostih pokazali svojo tvornost in v svojo voljo do lastne kulture življenja. Slikar Spacal je bil povabljen tudi v Novi Sad, kjer te dni razstavlja 120 svojih del.

DOVOLJENJA ZA OBMEJNI TRGOVINJSTVO Ravnateljstvo za zunanjo trgovino pri Glavnem komisariatu za Trzasko ozemlje opozarja, da je treba po 1. januarju 1955 predložiti temu uradni prošnje za uvoz in izvoz na računih Istrske banke in Izvozne banke (»Export banke«) v času od 1. do 7. vsakega meseca. Prošnje, ki bodo predložene pred tem časom ne bodo upoštevane, prošnje predložene po tem času pa samo v toliko, v kolikor še ne bodo izplačani kontingenti. Izjemno bo seje ravnateljstvo upoštevalo tudi prošnje, ki so bile predložene decembra 1954, samo, v kolikor se nanašajo na

Dne 11. januarja je Zdrženje sklicalo sestanek svojih članov, jestvinčarjev, gostilničarjev, obrtnikov ter drugih malih prodajalcev, ter z njimi razpravljalo o bnejnem prometu in o koristih za navedene stroke.

Poslovni koledar za januar

Do 15. januarja morajo delodajalci predložiti Uradu za delo spisek uslužbencev, zaposlenih v obratu do 31. decembra 1954.

Do 20. januarja je treba plačati registrskemu uradu obrok davka na promet z vrednostnimi papirji za drugo polletje 1954.

Do 31. januarja je treba predložiti davčnemu uradu prijave plač in med, izplačanih uslužbencem v letu 1954, v svrhu odmere dohodninskega davka kategorije C/2.

Do 31. januarja morajo lastniki radijskih sprejemnikov plačati tako in naročnino za radijski sprejemnik za prvo polletje 1955.

Vsak petek morajo trgovci in industriji, ki so pooblašeni, da plačujejo davek na poslovni promet s tedenskim nakazilom, plačati ta davek na prodaje izvršene v preteklem tednu.

SLUŽBO ISCE

Absolventka Slov. trgovske akademije z znanjem italijanske, angleščine, slov. stenografije in strojeplaja išče primerno zaposlitev. Ponudbe poslati na Slov. gosp. združenje v Trstu, ul. F. Filzi 10/1.

mesec januar 1955. Po 1. januarju 1955 bodo izdajali dovoljenja za uvoz klavne živine za 3 mesece namesto samo za 1 mesec.

POGAJANJA ZA OBMEJNI PROMET je v Vidnu obnovila italijansko-jugoslovanska mešana komisija. Zdi se, da potekajo zdaj nekoliko bolj ugledno. Tudi listi kakor »Messaggero Veneto«, ki pišejo v italijanskem nacionalističnem duhu, se zdaj zavzemajo za to, da bi se uredili v širšem obsegu tudi obmejni promet na Goriskem. Tržaski poslovni krogi vedno bolj naglašajo potrebo, da je treba urediti obmejni promet tudi s sezonskim okrajem, torej ne samo z bivo cono B. V Ljubljani so obnovili pogajanja za novo razmejitev na Miljskih hribih.

TRI MILIJONE SKODE je utrpela ameriška vojska (Trust) zaradi svoje izselitve iz Trsta v Livorno. Toliko opreme se je pri tem izgubilo vse kaže, da niso bili razni oddelki pooblašteni, da prodajo razno pomožno opremo kakor hladilnike, opremo za razne delavnice (strojnice), bolerje itd. Po nalogu višjega poveljstva se zdaj v Trstu vodi zadevna preizkava.

SPISEK TELEFONSKIH NAROČNIKOV za leto 1955 delijo v uradu Telve na Oberdankovem trgu. V novi spisek so vnesli tudi telefonske naročnike iz Vidna; hkrati so telefonske naročnike razvrstili tudi po kategorijah njihovega udejstvovanja. Zato pa je spisek tiskan bolj drobnost. Novi spisek izdajo proti predložitvi starega in potrdila o poravnavi zadnjega tromesečnega računa.

BEGUNCI IZ CONE B V decembru 1954 je zapustilo cono B 377 Istranov. Po londonskem sporazumu (5-10-1954) znaša skupno število izseljenecv od konca decembra 1102. Po novi razmejitvi v Miljskih hribih je prišlo v cono A 2748 prebivalcev z Miljskih hribov. Če računamo še, da je v vsem letu 1954 prišlo v Trst iz cone B 4540 priseljenecv, dobimo skupno število 7288. Računajo, da je od maja 1954 zapustilo cono B okoli 24.000 ljudi. Prebivalstvo cone B je znašalo po vojni okoli 70.000 ljudi; približno polovica je

bila Italijanov. Po vsem tem je danes v coni B največ še okoli 10.000 Italijanov.

V NOVI ISTRSKI NASELBINI zahodno od električne centrale na Opčinah se je decembra 1954 naselilo 70 družin. Gre za 4 stanovanjske hiše. Več takšnih stavb za begunce je tam še v gradnji.

RAVNATELJSTVO TRZASKEGA LIŠTA »IL PICCOLO« je prevzel Chino Alessi, sin nekdanjega Mussolinijevga prijatelja in urednika fašističnega »Il Piccolo« pred vojno, g. Rina Alessija.

VEDNO VEČ TRZASKIH DELAVCEV BREZ POSLA Tržaski konopljarji ne dopustijo 103 delavcev; hkrati je tovarna železnica »Kozman« zaprla svoj obrat in tako postavila na cesto 89 delavcev. Opuščeni delavci so odšli protestirati na Urad za delo.

RAZLASTITVE PRI STIVANU SE BODO NADALJEVALE, Vladoji komisari za Trzasko ozemlje je podaljšal rok (z odlokom št. 109) za dokončanje razlastitvenih operacij in del za razširitev ribiškega področja ob Timavi do 31. decembra 1955. V novem ribiškem naselju San Marco pri Stivanu v devinsko-nabrežniški občini so naselili ribiče iz Istre.

POVISANJE TARIF NA ITALIJANSKIH AVTOCESTAH Oddelek za cene je odobril prošnjo za povišanje tarif na avtoceste, ki bo veljalo od 1. januarja 1955. Povišale se bodo tarife na vse državne avtoceste, kakor tudi na avtoceste Milan-Turin, Povišek bo znašal 15-20%. Odrpavila se bo tudi izjemna nižja tarifa, ki jo je uživala nižja kategorija popolnoma praznih kamionov in avtobusov. Cestna ustanova se je obvezala, da bo izvršila nekatera popravila ter tako izboljšala avtoceste.

Koprski okraj se industrializira

Piran, 10. jan. 1955

Ko je po drugi svetovni vojni prevzela jugoslovanska uprava upravo bivše cone B, je našla v njej samo močno razvito ribjo industrijo, medtem ko so bile ostale njene panoge, ako izvzamemo proizvodnjo soli, le neznatno razvite. Pa tudi ribja industrija je obratovala s tako zastarelimi napravami, da bi bila primorana brez temeljite modernizacije svojih naprav preiti slej ustavitvi svoje obratovanje. O tem nam pričajo tudi težave, s katerimi se mora danes boriti tovarna Arigoni v bližnjem Gračcu. Približno isto velja tudi za tovarno mila Salveti v Piranu. Rudnik črnega premoga v Sečovljah je bil zalit z vodo. Piranske ladjedelnice so se omejevale na gradnje in popravila manjših lesenih ladij. Tako je bilo približno stanje industrije v bivši coni B ob prevzemu njene uprave po jugoslovanski upravi.

V prvih povojnih letih je jugoslovanska uprava posvečala industriji in njenemu razvoju le malo pozornosti in skrbi. V glavnem se je omejevala na to, da je z znanimi finančnimi žrtvami ohranila pri življenju že obstoječo industrijo in tako omogočala zaposlitev njenemu delavstvu. Tedaj je pač morala jugoslovanska uprava posvečati svojo poglavitno skrb obnovi opustošenega podeželja. Verjetno je na njeno manjšo pozornost, ki jo je posvečala industrijskemu razvoju, vplivala tudi negotovost o končni usodi Trzaskega ozemlja.

Občuten preokret v obravnavanju industrijskega razvoja bivše cone B je nastopil šele leta 1952, ko je jugoslovanska uprava pričela usmerjati svojo skrb tudi na razvoj industrije. Tedaj so pričele investicije v industrijo, ki

Polemika o tržaskih plovnih progah

Livio Seranz je v kominformnem mesečniku »Notizie economiche« orisal »gospodarski položaj Trst«. V članku se je dotaknil tudi vprašanja konkurence tujih pristanišnih in mornaric. Mnogo tradicionalnega tržasko prometa odhaja zdaj skozi severne luke, kjer ga prevzemajo angleške plovne družbe; na mesto tradicionalnih tržaskih prog na Jadranu skuša stopiti jugoslovanska mornarica, z oporiščem na Reki in z oporo mešanih jugoslovansko-ameriških družb. Naj pomembno, da niso jugoslovanske proge na Jadranu vendar nič novega. Dr. Dante Lunder navaja v »sopisu« »Il Traffico« 7 tujih mornaric, ki vzdržujejo razne proge iz Trsta; med njimi na prvem mestu jugoslovansko, ki vzdržuje 6 prog z najmodernejšimi ladjami srednje tonaze. Dr. Lunder našteva te podatke v dokaz, da je na Jadranu še dela. Toda Trstu bi bilo treba dobiti ladij, da bi lahko sam organiziral nove proge iz tržasko luke. Značilno je, da sta oba pisca, g. Seranz in dr. Lunder, zamolčala, da so Trstu najboljše proge, to je proge na Bližnji vzhod, odnesli Benetani. Podaril jim jih je že g. Mussolini, ko je prevzel dotedanjo razporeditev italijanske trgovske mornarice. Tržaski mornarici je odkazal vzhodnoafriško obalo. Proge iz Trsta na Bližnji vzhod in Crno morje je prevzela benetska družba »Adriatica«, ki vzdržuje danes tudi osebni promet Trst-Benetke-Aleksandrija, se pravi, onemogoča najbolj donosnih prog. Tržaski tudi zmanj zahtevajo, naj družba »Italia« vrne Trstu znani mornarici ladij »Saturnia« in »Vulcania«, čeprav so se že zdrsale na progi Genova-Neapel-New York. Po odločnici izjavi ministra za trgovsko mornarico, češ da ostaneta ladij v Neaplju, se je v zadnjem času v Trstu razširila vest, da bodo Trstu vendar vrnili eno izmed teh ladij.

Ze v prvem članku o razvoju tržasko ladjedelstva smo omenili, da je Lloydova družba kupila od »Angleške družbe« v Trstu dva majhna parnika, ki sta vzdrževala plovno progo Trst-Benetke, ladjedelnico v Benetkah in mehanično »delavnico« v Trstu, in da je vsa tri podjetja centralizirala v Trstu. To centralizacijo so izvršili v nadi, da bo Lloyd uspešneje konkuriral tujim plovnim progam, ako si bo sam gradil svoje parnike in parne stroje zanje. Ze sam začetek graditve ladij v lastni ladjedelnici pa je pokazal, da so bile te nade neutemeljene.

Ko je Lloyd prevzel ves inventar bivše »Angleške družbe«, je prevzel tudi (leta 1937) Aleksandra Toppo, ki je dotlej vodil benetsko ladjedelnico. Toppo je bil nato poslan v Anglijo, da si ogleda najboljše angleške ladjedelnice in mehanične zavode. Z istim namenom so poslali tja leta 1944 tudi voditelja mehanične delavnice H. J. J. Naloga, ki si jo je postavil Lloyd, da si v lastni režiji gradi parnike in izdeluje parne stroje, je bila zelo težavna, ker jo je bilo treba uresničiti prav v dobi, ko so železni parniki začeli izpodrivati lesene jadrske. Obe tedanji pomembnejši tržaski ladjedelnici, Panfiljeva in Tonellova (Sv. Marka) pod Ščedno sta bili že zastarele in opremljeni samo za izdelavo lenih ladij. Prva je kmalu izginila, druga se je sicer nekoliko modernizirala, vendar je komaj zadostovala potrebam avstrijske vojne mornarice in je uspela zgraditi samo 5 razmeroma majhnih parnikov za Lloydovo družbo.

Tonellovi nasledniki, bratje Strudthoff, niso imeli ne smisla in tudi ne ogromnih denarnih sredstev, ki so bili potrebni za ustanovitev velike moderne ladjedelnice, ki naj bi zadoščala ne samo vojni mornarici in Lloydu, ki družbi, ampak tudi vsem drugim domačim parobrodniškim družbam. Medtem je tehnika, posebno v Angliji, ne prenehoma napredovala. Ze leta 1940 je bil v Angliji zgrajen prvi 3000-tonski parnik »Great Britain« na vijak in 10 let pozneje 27.000-tonski »Great Eastern«. V Trstu pa pri Lloydu uvedli vijak šele leta 1952, čeprav je, kakor smo omenili že v prvem članku, J. Resel že leta 1929 v tržaski luki delal poskuse s svojim vijakom. Reslo izum so prevzeli Angličani in ga prej izkoristili kakor Avstrijci.

Na podlagi teh podatkov se da sklepati, da se tedanji avstrijski velekapital ni brigal za ustanovitev vsaj ene velike moderne ladjedelnice in tehničnih zavodov za ladijske parne stroje, kar je bilo nujno potrebno za najo razvijajočo se mehanično pomorstvo. Lloydova parobrodna družba je bila vesled tega primorana, ali da si sama ustanovi svojo ladjedelnico, ali pa da naročuje parnike v tujini. To je postalo še bolj nujno leta 1950, ko je avstrijska vlada rezervirala ladjedelnico Sv. Marka samo za potrebe vojne mornarice, tako da Lloyd ni mogel več uporabljati te ladjedelnice niti za poplave svojih parnikov, ki jih je imel tedaj že 31.

Mislile, da bo v lastni režiji ceneje prišlo do novih parnikov in da ga bodo tudi poprave manj stale, se je Lloydov upravni svet odločil za ustanovitev lastne ladjedelnice, in sicer tam, kjer še danes stoji stolp, zdaj že bivše Lloydove ladjedelnice. Napravo načrta so poverili danskem arhitektu Kristjani Hansenu, ki je bil leta 1950 sprejet v Lloydovo službo in poslan v napredne evropske države, da si ogleda tamonje ladjedelnice.

Po Hansenovem načrtu in pod njegovim vodstvom so začeli graditi Lloydovo ladjedelnico v začetku leta 1952 in jo v glavnem dovršili leta 1956, dokončno pa šele v maju leta 1961, ko je bil dograjen suhi dok. Za pripravo zemljišča, za vse zgradbe in za njih opremo so potrošili 6 milijonov golinarjev, kar ustreza približno 12 mi-

KAKO SO GRADILI LADJE PRED 100 LETI

Iz zgodovine tržasko ladjedelstva

ljardam ihr današnje vrednosti. Preden nadaljujemo razgovor o Lloydovi ladjedelnici, naj spregovorimo še neka besed o današnji največji tržaski ladjedelnici Sv. Marka. Ta ladjedelnica preživlja danes že svoje tretje razdobje. Najprej se je imenovala *Tonellova*, potem *Strudthoffova* (Strudthoff) in zdaj Sv. Marka. To ime so ji nadali sicer že leta 1897, toda ljudstvo jo imenuje tako šele odkar so jo prevzeli CRDA (Združene jadranske ladjedelnice). Stara Tonellova ladjedelnica je zavzemala obrežje od sedanje Gaslinjeve tovarne do bivše mestne plinarne, bila je torej zelo prostorna.

Ko so bratje Strudthoff prevzeli Tonellovo ladjedelnico, so jo kmalu zatem pustili in zraven nje zgradili popolnoma novo, ki je segala od mestne plinarne do tam, kjer so pozneje zgradili Lloydov arsenal. Med obema ladjedelnicama je ostal do začetka našega stoletja majhen košček svobodnega morskega brega, ki so ga *Sentjakobanci* izkoristili za kopalnice. Obzidani breg nekdanje Tonellove ladjedelnice pa je pustil in zapuščen več desetletij čakal na boljše čase, ki so nastali na koncu prejšnjega stoletja, ko so ladjedelnico Sv. Marka povečali in jo raztegnili čez ves breg bivše Tonellove ladjedelnice do tovarne Gaslinje.

Lloydov arsenal je zavzemal nad pol kilometra (520 m) obrežja, od ladjedelnice Sv. Marka do sedanje nove luke pri Sv. Andreju, njegova površina je znašala 113.000 kv. metrov in je bil tedaj za angleškim največji v Evropi. To bi bilo vse zelo lepo in hvalevredno, ako bi se bila ta ladje-

delnica razvila neodvisno po načelu iz malega raste veliko; v resnici je to ogromno podjetje nastalo nenadoma in vrh tega še kot privezek preteklosti in brez preizkušene osebe. Zaradi tega so prvi parnik »Egitto« spustili v morje šele v začetku maja 1863, čeprav je bila ladjedelnica v glavnem dokončana že leta 1856.

Prvi, ki je skušal vdahniti življenje temu ogromnemu in dragemu podjetju, je bil že zgoraj omenjeni Anglež Jones, ki je po popolnem neuspehu dal ostavko leta 1871. Njegov naslednik nemški inženir Schroeder je odstopil leta 1882. Uspeh ni imel Francoz Libert de Paradis, ki je moral odstopiti svoje mesto zopet Angležu inž. Cobbu iz Londona. Šele temu se je posrečilo prisostovati splavitvi omenjenega ladje »Egitto«.

Naslednji večji parnik »Austria«, za katerega so naročili vso pogonsko strojno opremo v Angliji, je bil postavljen na gradijo leta 1864 pod vodstvom O. Dingherja in po načrtu škotske ladjedelnice Napier & Sohn v Glasgowu. Graditve ladje se je zavlekla in stroški so silno naraščali. Tako je moral tudi Mr. Cobb leta 1865 zapustiti mesto tehničnega ravnatelja, ki je bilo nato poverjeno nekemu F. Petke. Pod njegovim vodstvom je bil marca 1865 spuščen v morje trup parnika »Austria«. S svojimi 1700 bruto tonami — nekaj nenavadnega za tedanje razmere — je bil ta parnik ponos ladjedelnice, ravnatelja Petke ter vseh njegovih sodrujnikov.

(Konec prihodnjic)

PROMET v pristanšču

Napovedane ladje
Proga: JAD. MORJE - SICILIJA - MALTA - TIRENSKO MORJE - SPANIJA
»Città di Catania« prihod 14. odhod 17. januarja; »Città di Siracusa« prihod 18. odhod 21. januarja; »Primo« prihod 20. odhod 26. januarja.
Proga: GRČIJA - TURCIJA - SIRIJA - LIBANON - IZRAEL - EGIPT
»Enotria« odhod 14. januarja; »Mesapia« prihod 15. odhod 20. jan.; »Teresa Capano« prih. 15. odh. 20. jan.; »Ardahan« prih. 15. odh. 19. jan.; »Aristodimos« odhod 15. januarja; »Kama« prihod 17. odhod 3. februarja; »Barletta« prihod 18. odhod 20. januarja; »Friedriana« prihod 20. odhod 25. januarja; »Nachshon« prihod 20. odhod 25. januarja; »Sant'Antonio« prihod 22. januarja, odhod 30. januarja; »Patricia« prihod 22. januarja; »Treviseo« prihod 22. odhod 24. januarja; »Kozanie« prihod 23. odhod 26. januarja; »Christina« prihod 25. odhod 30. januarja; »Milvia« prihod 25. odhod 27. januarja; »Chiozia« prihod 26. odhod 28. januarja; »Enotria« prihod 26. odhod 28. januarja.

Proga: VZHODNA, ZAHODNA IN JUŽNA AFRIKA
»Adriatica« prihod 15. odhod 20. januarja; »Portorose« prihod 18. odhod 20. januarja; »Vittoria S.« prihod 18. odhod 20. januarja; »Rosalba« prihod 25. odhod 30. januarja; »Caterina« prihod 26. odhod 31. januarja; »Europa« prihod 26. odhod 31. jan. Prihodi proti koncu meseca: »Spuma«, »Africa«, »Astra«, »Sionzo«.

Proga: PERZJSKI ZALIV - INDIJA - PAKISTAN - DALJNI VZHOD
»Timavos« prihod 16. odhod 20. januarja. Proti koncu meseca prihodi: »Ondac« in »Sistiana«.

Proga: ZAHODNA IN SEVERNA EVROPA
»Fansa« prihod 15. odhod 16. januarja; »Aeneas« prihod 22. odhod 22. januarja.

nauja; »Cavallo« prihod 25. odhod 26. januarja.
Proga: SEVERNA AMERIKA
»Exford« prihod 18. odhod 18. jan.; »Excheste« prihod 31. odhod 31. januarja.

Proga: SREDNJA AMERIKA - SEVERNI PACIFIK
»Vesuvius« prihod 14. odhod 20. januarja; »Mongolia« odhod 15. januarja; »Frederick Lykes« prihod 16. odhod 16. januarja; »Letitia Lykes« prihod 21. odhod 21. januarja.

Proga: JUŽNA AMERIKA
»Rio Belen« odhod 15. januarja; »Rio Bermejo« prihod 24. odhod 26. januarja.

JUGOSLOVANSKE LADJE
Jugolinija. »Vis« je prispela 31. dec. z Reke, vkrcala 3000 t blaga in odplula 7. jan. na Bližnji vzhod. »Tito« grad je priplula 1. jan. na Reko, vkrcala 1730 ton in odplula 5. jan. na Reko. »Sara« je prispela 3. jan. z Reke, vkrcala 984 ton in odplula 4. januarja na Bližnji vzhod. »Zadare« je prispela 13. jan. iz Severne Evrope, izkrcala 170 t, vkrcala 74 ton ter odplula 13. jan. na Reko. »Zagreb« je priplula 13. jan. na Bližnjega vzhoda, vkrcala je tovar.

Pričakuje se prihod: »Slovenije« 15. jan. iz ZDA in »Skopja« 19. jan. z Bližnjega vzhoda.
Jadrolinija. »Istra« je prispela 4. jan. iz Grčije, vkrcala 97 ton in odplula 5. jan. na Reko. »Lastovo« je priplula 11. jan. iz Grčije z 97 t, vkrcala 103 t in odplula 12. jan. na Reko. Pričakuje se prihod »Pelješca« 18. jan. iz Grčije.

UPRAVA ITALIJANSKIH ŽELEZNIC je po poročilu nekega italijanskega lista plačala za delnice nemškega prevoznika 100 milijonov švicarskih frankov. Ta denar si je izposodila od švicarskih bank.

PRILIKOM VAŠEG DOLASKA U TRST POSJETITE U VAŠEM INTERESU ♦ MAGAZIN ENGLISHI ŠTOFOVA ♦ TRST - ULICA SAN NICOLÒ BROJ 22 - TELEFON 31-138 - TRST

Katero gorivo je za Tržacanke najcenejše?

Važna postavka v izdatkih domačega gospodinjstva so stroški za kurjavo. V naših domovih uporabljamo vse vrste goriva, v toplih mesecih le za kuhanje, pozimi pa tudi za ogrevanje prostorov. Toploto nam dajejo pri gorjenju razna goriva, in to trdna, tekoča in plinasta. Poleg tega izkoristimo v ta namen tudi elektriko, ki smo si nekoliko približali ogledno, ko tako nas stane toplota, ki nam jo da to razna goriva, kakor tudi elektrika.

Pri vseh enotah, ki se prodajajo na litre, vzamemo kot enoto ceno 1 litra in kurilno vrednost 1 litra, pri plinastih gorivih je pa računna enota 1 kub. meter.

Ko računamo ceno toplote, ki jo da je električni tok, nam je osnovna e

nota 1 kilovarna ura (1 kWh). Električni tok energije 1 kWh nam da 866 Kal.

Rezultati teh računov so podani v razpredelnici, in sicer v zadnjem stolpcu.

Cene toplotne energije — december 1954

Vir toplotne energije	Kurilna vrednost	Cena lir	Opomba	Cena lir za 1000 Kal
Nafta	8690 Kal/1	84/liter	špalka Shell	9,66
Svetilni plin	3800 Kal/kub. m	32,651/kub. m	ACEGAT	8,59
vetkočin. plin ..	11000 Kal/kg	2100/10 kg	Agipgas	19,09
Koks	6800 Kal/kg	2800/stot	na drobno	4,12
Premog	6500 Kal/kg	2400/stot	"	3,69
Drva	3700 Kal/kg	1600/stot	"	4,33
Elektr. tok	860 Kal/kWh	40,788/kWh	ACEGAT	47,42
Elektr. tok (industrijski)	860 Kal/kWh	13,957/kWh	"	16,22

Na podlagi teh podatkov je v Trstu najcenejše ogrevanje s premogom (cena 1000 kalorij 3,69 lir), za premoženo je najcenejši koks (4,12 lir za 1000 kalorij); dalje drva (4,33 lir); svetilni plin (8,59 lir), industrijski tok (16,22 lir); plin v »bombo« (19,09); najdražje je ogrevanje z navadnim električnim tokom (47,42 lir za 1000 kalorij).

Opozoriti moramo, da niso upoštevani razni drugi čimtelji, ki mnogi vplivajo na ekonomičnost ogrevanja. Pri premogu, lesu in koku je treba upoštevati, da so z uporabo teh goriv povezani še stroški hranjenja v kletih in prenašanja iz kleti do peči; te stroške še stroški čiščenja peči in dimnikov. S svetilnim in vetkočinim plinom lahko prostor v najkrajšem času segrejemo. Kakor hitro pa ugostimo plamen plina, se bo tudi prostor ohladil. Pečke na plinsko kurjavo namreč v glavnem izkazujejo toploto. Pri cenitvi stroškov, ki jih imamo z ogrevanjem, moramo torej najprej

ugotoviti čisto ceno določen množino kalorij, ki jih pri gorjenju razvija neko gorivo. Nadalje pa moramo upoštevati tudi stroške, ki jih imamo s skladiščenjem in prenašanjem goriv, stroške za instalacijo ogrevalne naprave in zmoglost dolgotrajnega ogrevanja določenih vrst peči.

Ing. M. P. BENESKI LEV NA OBZIDJU SV. JUSTA. Na obzidju sv. Justa so vzdigali beneskega leva sv. Marka, ki ga je Trstu podarila benetska občina v znak prijateljstva med obema mestoma. Lev sv. Marka je simbol slave nekdanje beneske republike, ki je večkrat skušala zavojevati tudi Trst. Tržacani so se pred temi napadi junaško branili; le v kratkih presledkih so Benetanci ostali v Trstu. Da bi se zavarovali pred temi napadi so se končno sami podali pod okrilje Avstrije. Po razpadu Avstro-ogrske monarhije so Benetanci zopet pričeli z gospodarsko vojno proti Trstu. Ne verjamemo, da bodo kdaj menjali svojo politiko.

Alfa Romeo
"ARAU" TOMAČIČ & POŽAR
TRST UL. GALATI 24 - POST BOX 245
TELEFON: 37 274 - BRZ.: ARAUTO

Izdelke svetovno znane kvalitete: AVTOMOBILE - AVTObUSE - TROLEJBUSE - KAMIONE - AVTOCISTERNE IN DRUGA SPECIALNA VOZILA - POMORSKE DIESEL MOTORJE - AVIONSKE MOTORJE - ELEKTROAGREGATE. VSAKOVRSNE REZERVNE DELE

NUDI PRODAJNI URAD ZA JUGOSLAVIJO

Olajšave pri plačilu!

Alfa Romeo

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA MEDNARODNI IN AVTObUSNI PREVOZ IN TRGOVINA Z DRVNI IN PREGOMOG
MRACH ZOFIA, Gorizia-Gorica, via Alfieri 11-13, tel. 3432

Tordha
SILA JOŽEF
UVOZ IZVOZ
VSAKOVRSNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA
TRST — Ulica F. Filzi št. 23 — Telefon 37-004

KOSTORIS ADOLFO
TRST-TRIESTE
VIA CARDUCCI 39 - TEL. 94-160

VELIKA IZBIRA IZDELANIH MOŠKIH OBLEK - BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKO OBLEKE - PODLOGE

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. Cene kave se niso bistveno izpremenile v zadnjem tednu. Tranzitni trg ni bil živahen. Vrsta Minas kvotira 126-129 dolarjev za 100 kg; Ecuador 124-126. Kavo iz Kostarike ponujajo po 620 šilingov za 100 kg; iz Guatemale 600 šil., iz Tanganike pa 600-610 šil.

Povprečne cene kave na viru proizvodnje so naslednje: *brasilka kava*: v dolarjih za 50 kg fob; Rio N. Y. 57,75; Rio N. Y. 3 61,50; Santos Superior 75,25; Santos extra prime krt vello 18 78; Victoria 5 good to large bean 54,50; *srednjameriška*, v dolarjih za 50 kg fob; Haiti naravna XXX 67,50; Salvador 74; Kostarika 81; *arabska kava*, v šilingih za 50 kg cif; Gimma 480; Moka Hodeidah 1 535; *afriška kava*, v šilingih za cwt cif; Uganda prana in prečiščena 350; *indonezijska kava*, v holandskih florintih za 100 kg cif; Bali Robusta 10-12% nečistoče 403.

Povprečne cene ocarinene kave od uvoznika do grozista fco skladišče prodajalca v liran za kg netto ponovno pretehtano: *brasilka*: Rio N. Y. 5 1330; Rio N. Y. 3 1370; Santos Superior 1600; Santos extra prime good to large bean 1280; *srednjameriška*: Haiti naravna XXX 1550; San Salvador 1750; Kostarika 1810; *arabska*: Gimma 1460; Moka Hodeidah 1 1545; *afriška*: Uganda prana in prečiščena 1250; *indonezijska*: Bali Robusta 10-12% nečistoče 1250.

KAKAO

TRST. Zadnje kvotacije kakava so naslednje: *Acera* good fermented main crop proti vkrcanju v januarju-marcu in februarju-aprilu 405 šilingov za 50 kg cif; Trst; *Acera* že n. potji v Trst 450 šil.; *Bahia* 50 dolarjev za 50 kg fob; S. Tomé 55,75 za 50 kg cif; Trst; Trinidad določene vrste ne kvotira, II. vrste 405 šilingov fob; Grenada 450 šil. fob; Samoa št. 1 395 Samoa št. 2 385 fob; Venezuela La Guayra stane okrog 54 dolarjev cif in Canero 55,50 dol.; Ecuador Superior summer ariba proti vkrcanju v marcu-aprilu, maju kvotira okrog 52 dolarjev za 50 kg cif.

POPER

TRST. Cene popra so se nekoliko dvignile. Sarawak special ponujajo ne viru proizvodnje po 315 šilingov; La labar proti vkrcanju v prvi polovici januarja 355 šilingov, proti vkrcanju v drugi polovici 345 šil.; vrsta Tellichery stane 375 šilingov. Vse cene veljajo za cwt cif Trst.

SLADKOR

TRST. Cene sladkorja se niso bistveno izpremenile. Angleški sladkor stane 41/3 funta šterlinga za tono Madžarski sladkor ne kvotira na tržaškem trgu.

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki ni bilo pretekli teden bistvenih izprememb. Maslo se je nekoliko pocenilo. Pridelovalci riža so zaskrbljeni, ker je na mednarodnem trgu cena znatno padla; ta padec je dosegel v letu 1954 25%, glede na ceno riža v letu 1953. To nazadovanje ni imelo doslej velikega odmeva na italijanskem notranjem trgu, pač pa je omejilo količine izvoženega blaga. Na trgu s mlečnimi izdelki povpraševanje ni ponudba nista uravnoteženi. Proizvodnja mleka se je lani zvišala za 2.300.000 hl in dosegla 81.600.000 hl, od katerih gre 40.000.000 hl v industrijske obrate za predelavo. Lani je proizvodnja sira dosegla rekord 3.370.000 stotov in proizvodnja masla 610.000 stotov. Večji proizvodnji pa ni sledilo večje povpraševanje. Poleg tega so cene sira na mednarodnem trgu padle, kar je oviralo italijanski izvoz, hkrati pa omogočilo uvoz inozemskega sira.

ZITARICE

ROVIGO. Pšenica Polesine fina 7450-7500 lir stot, dobra 7350-7400, navadna 7000-7250; pšenična moka tipa »000« 9700-9800, tipa »00« 9200-9400, tipa »01« 8800-8900, tipa »02« 8600-8700; koruzna moka rumena 6000-6100; koruza marano 5300-5450; bela koruza 4800-4950; rž 4700-4800; neoluščeni ječmen 4900-5000; oves beli 4800-5200; otrobi 3400-3500.

MANTOVA. Neoluščeni riž: srednje vrste P 8 6700-6900; Vialone nana 7300-7500; Vialone nero 8100-8400; R B. 7100-7300; Arborio 7300-7600.

Oluščeni riž: P 6 11.600-11.800; Vialone nana 13.800-14.000; Vialone nero 14.800-15.000; R. B. 12.700-12.900; Arborio 14.000-14.400.

KRMA

MANTOVA. Na trgu s krmo vlade mrtvilo. Cene so ostale neizpremenjene. Krma v razsutem stanju: majsko seno 2200-2400 lir stot, otava 2200-2300; seno tretje košnje 2100-2200; detelja I. košnje 1700-1900, II. košnje 1600-1800; pšenična slama stlačena 1000-1150.

ZIVINA

VICENZA. Klavna živina: telčki za rejo 870; teleta 510; junice I. 270-290; II. 240-260; voli I. 280-300, II.

240-260; krave I. 240-260, II. 180-210; III. 140-160; bikli I. 290-300, II. 250-270; kostruni I. 150-200, II. 120-150; prašiči nad 160 kg 420-450, 100-160 kg 410-430; živina za rejo: telčki 380-410; teleta 6-12 mesecev starosti 300-320; junice I. 290-330; II. 250-270; voli I. 250-280, II. 230-250; krave I. 140-170.000 lir glava, II. 110-130.000; prašiči za rejo 12 kg 850-900, 18-20 kg 800-850; suhi prašiči 30-40 kg 550-600 70-80 kg 440-470.

PERUTNINA

MILAN. Zaklane race 500-550 lir kg; kopuni živi 800-900, zaklani 950-1050; živi zajci 350-400, zaklani s kožo 480-530, brez kože 500-550; žive pegatke 700-800, zaklane 850-900; žive kokoši 625-650, zaklane 850-900; žive inozemske kokoši 600-650, zmrmžene 500-600; zaklane gosi 400-450; piščanci I. 800-850, II. 650-700 inozemski 600-650; zaklani piščanci I. 950-1050, II. 800-900; inozemski zmrmženi 550-650; živi purani 450-500, zaklani 600-700, inozemski zaklani 450-500; žive pure 625-700 zaklane 850-900, inozemske zaklane 900-550; sveža jajca I. 38-39 lir komad navadna 34-35; inozemska sveža jajca 28-29; konzervirana jajca 25-28.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do naj več 1 stop. kisl. 435-445, do največ 1, odst. kisl. 430-435, do največ 2,5 % kisl. 420-430, do največ 4% kisl. 410-420; dvakrat rafinirano tipa »A« 440-445, tipa »B« 410-415; semensko navadno 350-360; olje iz zemeljskih lesnikov 380-390 lir kg.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Maslo iz smetane 88% lir kg, maslo I. 800, II. 750-770; III. 730-760; sir grana svež 410-420, majski proizvod 1954 540-600, zimski proizvod 1953-54 640-680, majski proizvod 1953 750-800; emmenthal svež 450-510, star 3 meseca 550-570; šrinz svež 410-430 star 3 meseca 550-570; provolone svež 450-470, star 3 meseca 550-560; italico svež 350-400; taleggio svč 290-310.

KONSERVIRANA ŽIVILA

MILAN. Dvakrat koncentrirana paradižnikova meza proizvod, 1954: v škatlah 5 in 10 kg 145-155 lir kg, v škatlah 1 in 1/2 kg 165-175; trikrat

koncentrirana meza: v škatlah 5 in 10 kg 160-170, v škatlah 1/2 in 1 kg 180-190; celi paradižniki v škatlah 1200 g, 115-125, v škatlah 600 g 130-140; grah v škatlah 1 kg 165-180, v škatlah 1/2 kg 180-190; fižol v stročju v škatlah 1/2 kg in 1 kg 190-200; čebulice v kislu 220-240; marmelade boljše vrste v škatlah 5 kg 220-250, v škatlah 1/2 kg 260-280; mešana marmelada iz jabolk in sliv v sodčkih 175-185, v škatlah 5 kg 210-220.

BOMBAZNA PREJA

MILAN. Od predljudice do tkalnice fco predljudice, vključno davek na proizvodnjo: Amerika I. baza 20, enotna 900 do 980 lir kg; Indija baza 12, enotna 760 do 800; Egipt mikana baza 40, enotna 1350 do 1450 lir.

RABLJENI AVTOMOBILI

VICENZA. V zadnjem tromesečju preteklega leta se je število kupčij z rabljenimi avtomobili znatno zmanjšalo. Cene so se nekoliko znižale. Navajamo cene rabljenih dobro ohranjenih vozil: Fiat 500 I. in II. serija 80-100.000 lir; Fiat 500 B iz leta 1948-49 250-290.000 lir; Fiat 500 B »furgoncino« iz leta 1948-49 250-300.000; Fiat 500 »giardinetta« iz leta 1948-49 260-300.000; Fiat 500 C iz leta 1949-50 330-360.000, iz leta 1951-52 360 do 420.000, iz leta 1953 400-500.000; Fiat 500 C »giardinetta« iz leta 1949-50 340 do 380.000, iz leta 1951-52 380-420.000; Fiat 500 C belvedere iz leta 1952-53 550 do 600.000; Fiat 1100 A iz leta 1947-48 250-300.000; Fiat 1100 B iz leta 1948-49 320 do 360.000; Fiat 1100 E iz leta 1949-50 420-450.000, iz leta 1951-52 450-500.000, iz leta 1953 500-550.000; Fiat 1400 iz leta 1950-51 500-570.000, iz leta 1952-53 600 do 800.000; Lancia Ardea 4 prestave, iz leta 1948 350-400.000, 5 prestav iz leta 1952 500-550.000; Lancia Aprila iz leta 1949 300-350.000; Lancia Aprila iz leta 1953 950.000-1.050.000; Lancia Aurelia B 10 750.000-900.000; Aurelia B 21 800-950.000; Alfa Romeo iz leta 1951 900.000-1.000.000 iz leta 1952-53 1.200.000-1.400.000 lir.

NEMSKI PREMOS SE BO NEKOLIKO PODRAŽIL. Povpraševanje po premosu je v Nemčiji naraslo. Računajo, da se bodo zaradi tega vsaj nekatere vrste podražile. To velja zlasti za dobre vrste koksa.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	CHICAGO	14. 12.	28/12	11/1
Pšenica (stot. dol. za bušel)	223 3/8	233 1/4	230	
Koruza (stot. dol. za bušel)	153 5/8	157 1/4	154 1/2	
NEW YORK				
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.—	30.—	
Cin (stot. dol. za funt)	89.37	87.—	86	
Svinec (stot. dol. za funt)	14.80	14.80	15	
Cink (stot. dol. za funt)	11.50	11.50	11.50	
Aluminij (stot. dol. za funt)	22.20	22.20	22.20	
Nikelj (stot. dol. za funt)	64.50	64.50	64.50	
Bombaž (stot. dol. za funt)	36.06	35.20	35.05	
Zivo srebro (dol. za steklenico)	317.50	322.—	325.—	
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	69.50	69.—	68.25	
LONDON				
Baker (f. šter. za d. tono)	279.—	282	302 1/2	
Cin (f. šter. za d. tono)	712 1/2	692.—	682 1/2	
Cink (f. šter. za d. tono)	82 1/2	83 1/4	85 3/4	
Svinec (f. šter. za d. tono)	103 —	104 1/2	104 —	
SANTOS				
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	438.90	431.50	427.30	

Na mednarodnih trgih se čuti v zadnjem času precejšnje nihanje cen v različnih smereh. Cene določenih vrst blaga padajo, medtem ko cene drugih vrst rastejo. Značilno je stalno naraščanje cene bakra, medtem ko je cena cinu popustila.

ZITARICE

V tednu do 7. januarja je cena pšenice v Chicagu nazadovala od 234,50 na 231 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v marcu. Cena koruze je nazadovala od 153 3/8 na 156 5/8 stotink dolarja za bušel, proti izročitvi v marcu. Kljub slabim napovedim glede letine žito — v nekaterih predelih vlada suša — je cena nazadovala, ker ima Amerika še velike količine nerazprodane blaga. Doslej je izvozila samo še eno tretjino (71,3 milijona buslov) količine, ki bi jo morale Združene države izvoziti v smislu mednarodnega žitnega sporazuma. Prvič po petih letih bodo v Ameriki skrčili površino zasedane zemlje z rižem na 1,36 milijona akrov, se pravi za eno četrtno.

SLADKOR - KAVA - KAKAO

Sladkor je ohranil v New Yorku staro ceno, ki se suka okoli 3,17 stotinke dolarja za funt. Kava je v tednu do 7. januarja napredovala od 63,15 na 63,67 stotinke dolarja za funt. Sestala se bo posebna medameriška skupina izvedencev, ki bo proučila tržjo s kavo. Kakao je za malenost nazadovl, in sicer od 65,15 na 65 stotink dolarja za funt. V Rotterdamu bodo odprli terminski trg za laneno olje.

VLAKNA

Bombaž je v New Yorku ohranil v bistvu staro ceno; ta se suka okoli 35,15 (teden poprej 35,10) dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Ameriško kmetijsko ministrstvo računa, da bo 1. avgusta 1955 še na razpolago za naslednjo sezono 9,3 milijona bal bombaža, to je 200.000 bal več kakor prejšnje leto. Sicer narašča tudi poraba, ki

bo v sezoni 1954/55 dosegla 13,5 milijona bal (prejšnje leto 12,4). Cena v Liverpoolu je nekoliko popustila. Londonski »Economist« računa, da je Sovjetska zveza lansko leto pridelala 5 milijonov ton bombaža, medtem ko bo letos pridelal dosegel 6 mil. ton. V Aleksandriji je cena za karnak good po pustila od 75,30 na 74,78 talarja za kantar, asmuni good od 62,79 na 62,32. V Liverpoolu stane ameriški middling proti izročitvi v marcu - aprilu 32,40 (teden poprej 32,37) penija za funt. — Cena volne suint proti takojšnji izročitvi je v New Yorku nazadovala od 150 na 147,3 stotinke dolarja za funt, v Roubaixu (Francija) od 1150 na 1130 frankov za kg proti izročitvi januar-februar. Cena v Londonu: česana volna na vrste 64/58 proti izročitvi v januarju 123-123 (teden poprej 123,50) penija za funt.

KOVINE

Splošno pozornost vzbuja nov skok cene bakra, in sicer za elektrolitični baker v New Yorku od 33 na 33,85 stotinke dolarja za funt. Na ceno vpliva stavka v južnoafriških rudnikih. Ako bi sedanji položaj še trajal, bo povpraševanje v tem letu še bolj naraslo; že zdaj ni dovolj blaga na trgu. Proizvodnja bakra v Čilu je bila lansko leto za 3.000 ton manjša kakor leta 1953. Cena cinu popušta zlasti v Londonu, od 68 na 68,4 funtov šterlingov za tono. Baker proti takojšnji plačilu je 7. januarja stal v Londonu 300 funtov za tono (291 teden poprej). Zivo srebro v New Yorku 7. januarja neizpremenjeno pri 318-322 dolarja za steklenico. Lito železo v New Yorku neizpremenjeno pri 56,59 dolarja za tono. Buffalo 56,50; staro železo povprečna cena 32,83 (teden poprej 32,17) dolarja za tono.

Barvaste kovine v Zahodni Nemčiji 7. januarja: elektrolitični baker za napeljeve 345,25 do 348,25 DM za 100 kg, svinec v kablilih 127 do 128, aluminij za napeljeve 240 do 244 DM za 100 kg.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST, ULICA FABIO FILZI ŠT. 101, TELEFON ŠT. 54-58

TUDI NA VRTU JE KOLOBARJENJE POTREBNO

Pogostokrat slišimo tožbe, da vrtnina na zelenjadnih vrtovih ne uspeva, da pridežliki iz leta v leto pešajo in se pojavljajo na njih razne bolezni, pa tudi škodljivci. Krivdo radi zvrčamo na pomankanje gnojja, pa tudi na slaba semena. Oba izgovora ne držita vselej in popolnoma. Malo je dobrih in neseljivih semen, občutno je pomankanje hlevskega gnojja in dobrega komposta, ki sta za uspešno pridelovanje vrtnin nujno potrebna. To pomankanje se ne običi samo v mestih in industrijskih krajih, ampak tudi na kmetih. Vendar so vzroki neuspehov ali vsaj slabih uspehov tudi drugod, posebno zaradi nezadostnega kolobarjenja.

Češče pridelujemo več let zaporedoma na enem in istem prostoru, na eni in isti parceli isto vrtnino. Znano pa je, da potrebuje vsaka rastlina določeno količino določenih hran, ene več, druge manj. Če rastejo ene vrste rastline več let zaporedoma na istem prostoru ali parceli, izčrpajo iz zemlje določene hranilne snovi tako, da jih začne primanjkovati naslednjim enakim ali sorodnim. Iz teh razlogov je nujno potrebno kolobariti, t. j. menjavati setve na nasade po določenem redu tako, da smotno izrabljamo hranilne snovi ter s pravilnim, pa četrto morda zaradi pomankanja gnojja z bolj pičlim gnojenjem nadomestimo hranilne snovi in dosegamo dobre uspehe. Eno- in dvoletna vrtnina ima različne zahteve in potrebe in jo delimo v pogledu gnojenja v tri glavne skupine.

V prvo skupino uvrščamo vse kapusnice, zeleno, por, vse vrste solat, paradižnike, papriko, jajčevce, buče, kumare in spinato. Vse navedene rastline dobro uspevajo v zemlji, sveže zagnojeni s hlevskim gnojem.

Pri takem kolobarjenju gospodarimo uspešno z gnojem in pridelujemo na novo gnojenih parcelah kapusnice in druge gnojja željno vrtnino. Prihodnje leto imamo na tem vrtnem delu korenčnice, tretje leto pa stročnice. Četrto leto pognojimo ta del vrta s hlevskim gnojem in začnemo kolobarjenje znova. K bolj rasti in uspevanju zemlje si pomagamo s kompostom, gnojnico in umetnimi gnojili. Trajne vrtnine: špargelj, rabarbar, hren in trajne dišavnice pridelujemo na posebnem oddelku izven kolobarja.

Kmet in vrtnar konec januarja

Na njivi in na polju. Naredi in očisti jarke, da ne bo na njivi zastajala voda in dušila ozmizino in druge koristne rastline. Tega dela ne smes odlašati tudi zaradi tega, ker boš pozneje imel polne roke dela z važnejšimi opravili. Na ozmiznino, ki je že vzklila, potrosi škčilkega ali apnenega solitra — približno pol kg na vsak ar ali 1000 kv. metrov.

Doma si pripravimo vse stroje in orodje za čim hitrejšo in boljše pripravo zemlje za bližnjo pomladansko setev. Pripravimo si tudi rani semenski krompir. Tudi umetna gnojila si je treba preskrbeti v tem času.

Na vrtu. Zadnji čas je, da si pripraviš blizu doma in na sončni strani toplo gredo ali steklenjak, kamor boš sejal rano povrtnino za poznejše presajanje. V toplo gredo sej: zgodnjo glavnoto solato koflasto (rico) in »kraljico majnika« (tondo), rano zelje; »Eksprea« ali »Dittmar«, rane paradižnike in še drugo povrtnino, če imaš dovolj prostora. Na prostu, v zavetno lego pa lahko seješ: špinac, korenček, peteršilj, solato rezliko in redkvice. Česen in čebulček pa smeš saditi tudi na odprto lego brez strahu, da bi jo mrzaz uničil.

V vinogradu moramo imeti pri rokah vso pripravo za bližnjo rezo in vežnjo tudi orodje, kale, beke in ponikačo. Če toplota v kleti pada izpod 10 stopinj C, ne delaj si skr-

jem. So torej gnojja željne rastline. Prihodnje leto bomo določili za navedeno gnojja željno zelenjavo naslednjo parcelo in jo na novo pognojili. Na parceli, ki je bila pognojena prejšnje leto s hlevskim gnojem in na kateri smo pridelali gnojja željno vrtnino, bomo sejal skromnejšo vrtnino, ki se zadovoljuje z lanskeletno gnojivitvijo in z morebitnim dodatkom umetnih umetnih gnojil, zlasti kalija in fosfora. Sem spadajo: korenje, peteršilj, črni koren, pesa, radič, česen in čebula, pa tudi krompir. Vse te vrtnine ne prenašajo svežega gnojja, loti se jih rja in napadajo jih razni škodljivci.

Tretje leto določimo in na novo pognojimo tretjo parcelo za gnojja željno vrtnino. Na lansko leto gnojeno pridejo korenčnice. Na parceli, kjer so bile prejšnje leto korenčnice, pa sledi soljčice: fižol, grah, bob in leča. Kjer sprejemajo stročnice dušik iz zraka, jih ne gnojimo z dušičnatinami, pač pa s fosforini in kalijevimi umetnimi gnojili. Najprimernejša sta kalijeva sol in superfosfat, ki jih trosimo mesec dni pred sejanjem in rahlo zakopljemo ali zagrebemo. Če smo jeseni zemljo apnili, bo soljčice dobro uspele.

Pri takem kolobarjenju gospodarimo uspešno z gnojem in pridelujemo na novo gnojenih parcelah kapusnice in druge gnojja željno vrtnino. Prihodnje leto imamo na tem vrtnem delu korenčnice, tretje leto pa stročnice. Četrto leto pognojimo ta del vrta s hlevskim gnojem in začnemo kolobarjenje znova. K bolj rasti in uspevanju zemlje si pomagamo s kompostom, gnojnico in umetnimi gnojili. Trajne vrtnine: špargelj, rabarbar, hren in trajne dišavnice pridelujemo na posebnem oddelku izven kolobarja.

kar začnimo z obrezovanjem starih trč, če le ni več hudega mraza ponoči. Za nov nasad trč poskrbimo, kontamo s pastanjem. Še ta mesec, ker bo pozneje mnogo dela z nujnejšimi opravili. Mlade trče za nov nasad bodo v tem času že na razpolago pri domu, kjer jih ohranimo do saditve v rahli zemlji ali pa v pesku sladke vode. V sončnih zavetnih legah uredimo vinograd in ga tudi skopljemo, da posejemo vsaj med vrste trč tudi že bolj pozne vrste graha z zgrbančnim zrnjem, kakor so: senator, čudež ameriški, kalvedonski itd.

V sadovnjaku. Obrežimo in očistimo stara in mlada drevesa po strokovnih navodilih. Ako smo drevje skopljali pred zimo s 4-6% bordoškega brozga, ga bomo v tem času skopljali s 5-7% drevesnim karbolinjem ali pa z enakovrednim pripravki (nodendrin, fitodrin, nipod). Pohitite moramo s kopanjem in pripravo jam za nasad mladih dreves. Skrajni čas je, da si preskrbimo mlada drevesa za nasad, ker velja zlasti za koščasto pleme sadnega drevja, kakor mandelj, marelica in breskev.

V kleti. Vinsko klet zračni ob lepem, jasnem vremenu, da bo v njej čist zrak in po možnosti stalna toplota — okrog 10 stopinj C. Pazi, da bodo sodi polni in dobro zamašeni. Če toplota v kleti pada izpod 10 stopinj C, ne delaj si skr-

posvetovali o zavarovalnicah in drugih vprašanjih, ki zadevajo živinorejske zavarovalnice. Vse te vasi zavarovalnice za govejo živino, ki je predstavljajo vsi občani, je obljubil, da si bodo tudi tam v kratkem ustanovili zavarovalnico.

To posvetovalje je imelo predvsem namen, da se s skupnim nastopom pregovorijo mešarji, da začno odkupovati za možno ne več uporabne krave, ker bi bilo tudi pozneje do seženo, ker bi si bili sicer živinorejci sami ustanovili zadrugo za prodajo mesa od svoje zaklane živine. Pobuda bazovske zavarovalnice je zelo hvalevredna in je bila, kakor se vidi, tudi uspešna, kar naj jo vzpodbudi, da svoje delovanje v tej smeri nadaljuje in razširi. V ta namen bi bilo potrebno, da se sestavi posebni posvetovalni odbor iz predstavnikov vseh zavarovalnic za govejo živino in pozneje morda tudi drugih zavarovalnic.

Skoraj vse dane obstoječe slovenske zadruge na Tržaškem so redki ostanki po fašističnem viharju, ostanki od nekdanj buno razvijajočega se slovenskega združništva. V dobi fašizma se seveda nismo mogli gibati, prav tako nas je tudi anglo-ameriška uprava — da se ne zameri svojim italijanskim prijateljem — tišala za grlo, da nismo mogli dihati. Na občnem zboru je bilo več predstavnikov mlade generacije, med drugimi tudi predsednik in tajnik. Ti naj zavliho rokave in naj se spravijo navdušeno na delo in vsi jim bo-

bi, dokler ne doseže nič. Ako bi pritisnil prav hud mrz in bi toplota začela padati izpod ničle, tedaj moraš klet zagrevati, ker bi nižja temperatura lahko škodovala vinu.

V shrambi, kjer hranimo k